

یادنامه‌ای برای حسین نوربخش

منصورنعمی

لنگه برایم از مطالب مختلف یادداشت تهیه می کردند و به هنگام مراجعت یادداشت ها را در اختیارم می گذارند.

در بین تحقیقات خود شنیدم که چند نفری از اهالی لنگه در صدد نوشتن کتابی برای بندرلنگه هستند، ولی نوشته های ایشان را ندیدم و نیز می گویند در سال تحصیلی ۱۳۴۹ شمسی از دبیران غیربومی دبیرستان پروین اعتصامی به دانش آموزان خود دستور داده بود که آداب و رسوم لنگه را جمع کنند ، دانش آموزان نیز در طی تعطیلات عیدنوروز مبادرت به تهیه مطالب مورد نظر دبیر خود نمودند. گویا بعدها با انتقال دبیر مذکور این کار متوقف شد ، نگارنده در منزل آقای عبدا... روحانی کارمند شهرداری لنگه دفترچه های مهناز و فاطمه روحانی را که حاوی مقداری از آداب و رسوم و لغات محلی بود دیدم، همچنین در طی خدمت خود چند نشریه که به صورت پلی کپی از طرف مدارس لنگه تهیه شده بود و در آنها مطالب مختصری پیرامون شهر لنگه نوشته بودند ، مشاهده نمودم.

اولین تحقیق خود را در مورد (صید مروارید) و (شهرکنگ) آغاز کردم و نتیجه تحقیقات (شهرکنگ) در مدت دو سال پی در پی و به طور روزانه در روزنامه (ایران نوین) بندرعباس چاپ و در استان منتشر گردید ... و این تحقیقات تا سال ۱۳۵۶ ادامه داشت .

بالاخره حاصل تحقیقات حسین نوربخش توسط اداره کل فرهنگ و هنر استان هرمزگان در چاپخانه ابن سینای بندرعباس به چاپ رسیدند. این نکته حائز اهمیت است که در سی سال پیش در این شهر و استان حمایت از مولفین و چاپ و نشر آثار آن ها صورت می پذیرفته است .

اما این سال ها برای چاپ کتاب متوسل به دیگر شهرهای ایران می شویم . چنانچه کتاب بندرلنگه ، شماره ثبت آن در دفتر نگارش اداره کل فرهنگ استان هرمزگان ۱۲ می باشد که نشانگر رونق نشر می باشد ، در تاریخ ۵۸/۱۲/۱۱ و اما زنده یاد حسین نوربخش تا پیش از چاپ این آثار در پیرامون خلیج فارس و معرفی آن ، دستی در نگارش داشته و کتاب هایی چون : (همسفرها ۱۳۴۴) ، (کریم شیره ای ۱۳۴۵) ، (بانک اصطلاحات بازرگانی بین المللی ۱۳۴۷) ، (دلگه های مشهور دریای ۱۳۵۰) را به بازار نشر کتاب عرضه کرده و مورد استقبال اهالی کتاب قرار گرفته اند . اثر قابل تامل (خلیج فارس و جزایر ایرانی) را نوربخش در سال ۱۳۶۲ منتشر ساخت و از آن پس مقالات بسیاری پیرامون خلیج فارس در مجلات ، فصل نامه ها ، سمینارها ، همایش ها و کتاب های تخصصی عرضه نموده اند و عاشقانه عاشق خلیج فارس بوده اند. در مجموع آثار منتشر شده وی به سی مجلد می رسند که هر یک به نوبه ی خود از ارزش و ماندگاری برای آیندگان برخوردار می باشند.

« سفرهای دریایی دریانوردان بندرکنگ از خلیج فارس تا آفریقا و هندوستان » و « آخرین سفر دریایی با کشتی بادبانی » و « بندرلنگه عروس خلیج فارس » و ... از جمله مقالات پژوهشی حسین نوربخش می باشند که به چاپ رسیده اند . باشد که نسل حاضر و آینده نوربخش و نور بخش ها را به بوته ی فراموشی نسپارند ، هر چند که امری محال است و نکنونام ها همیشه زنده اند و هیچگاه پرونده اشان بسته نخواهد ماند.

پس از این ما در صفحه فرهنگ و هنر ندای هرمزگان در ستون یادیاران از حسین نوربخش یاد کرده و وی را در جرگه یاران خویش از او یاد

نموده بودیم .
روانش شاد و نامش همیشه ماندگار باد .

کسانی هستند که نامشان با خلیج فارس عجین گشته و هیچ گاه نمی توان از آن جدایشان کرد . شادروان حسین نوربخش یکی از آن کسان است .

در یکی از شماره های بهمن ماه روزنامه اعتماد مطلبی خواندم که خبر از درگذشت حسین نوربخش می داد . سخت دلم گرفت که چرا این همه درسکوت و بی خبری کسی می میرد که به همت او کتاب «بندرلنگه در ساحل خلیج فارس» در سال ۱۳۵۸ و « چگونگی صید مروارید در سال ۱۳۵۷ » و « بندرکنگ شهر دریانوران و کشتی سازان » را در سال ۱۳۵۹ به چاپ می رسد .

تا پیش از آن تنها اثر چاپ شده درباره این سامان (هرمزگان) کتاب « بندرعباس فی احوال خلیج فارس » و « تاریخ جهانگیریه بستک » بود که به همت استاد اقتداری و زنده یاد انجم روز این آثار گرانبها چاپ گردیدند و پس از سال ها « حیات فرهنگی استان هرمزگان نیز به همت محمدعبداللهی و بهمن صمدی به چاپ رسید. و این نوربخش بود که در آن وانفسای پژوهشی و عدم شناخت دیگران از این خطه ، آستین همت را بالا زد و مبادرت به چاپ آثاری ماندگار کرد که خود باعث رونق این مهم شد تا دیگرانی چون استاد احمدسایبانی و عباس انجم روز دست به انتشار آثاری دیگر بزنند و جای خالی آثار مکتوب درباره ی هرمزگان را اندکی پر نمایند.

حسین نوربخش متولد سال ۱۳۱۷ خورشیدی در شهر کاشان بود .تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در این شهر به پایان برده و با مدرک دیپلم به استخدام بانک درآمد. وی در سال ۱۳۴۰ موفق به اخذ مدرک لیسانس علوم بانکی گردید و پس از گذراندن مدیریت شهرداری ، مدت چهار سال شهردار دماوند و ساوه شد . او با شرکت در دوره بخشداری که با موفقیت پشت سر نهاد از سال ۱۳۵۱ در استخدام وزارت کشور درآمد. و از آن پس به عنوان بخشدار بندرلنگه مشغول به خدمت شد .

زنده یاد حسین نوربخش در مقدمه کتاب ارزشمند بندرلنگه می نویسد: «روزهای اول خدمتم یعنی (اوایل سال ۱۳۵۱) شمسی () که وارد بندرلنگه شدم چون خانه ای برای محل سکونت بخشدار وجود نداشت ، در یکی از اتاق های فرمانداری که در طبقه دوم شهرداری بود اقامت کردم .»

سپس داستان خریدن خربزه توسط عبدا... (خدمت گذار شهرداری) به جای خیار را شرح می دهد و پی می برد که در این منطقه به خربزه می گویند خیار و به خیار می گویند بالنگ . و ادامه می دهد:

« از آن روز در فکر این برآمدم که پیرامون لغات ، اصطلاحات ، فرهنگ مردم لنگه و تاریخ آن تحقیق کنم و از این رهگذر ، هم بر علم و اطلاع خودم بیفزایم و هم اگر روزگاری مطالب جالبی گردآمد اقدام به چاپ آن نمایم .

خاک لنگه دامنگیر است و من نزدیک به هفت سال در لنگه ماندگار شدم و به سبب ارجاع کارهای مختلف غرق در مشغله و گرفتاری بودم و گذشت روزها و سال ها را احساس نمی کردم و با اینکه همه دقایق و ساعت های صبح و عصر درگیر انجام وظایف اداری بودم ولی لحظه ای از مطالعه و تحقیق درباره لنگه و موضوعات مورد علاقه ام غافل نشدم و چون در روز فرصت نوشتن نداشتم، اکثرا شب ها و گاهی تا نیمه های شب مشغول تنظیم اطلاعات و نوشته های خود بودم ... اغلب نیز شخصا به خانه افراد مطلع می رفتم و مطالب مورد نیاز خود را در حضور ایشان یادداشت می کردم .

دوستانی هم بودند که به هنگام رفتن به روستاها و شهرهای شهرستان